

Naturvårdsverket

registrator@naturvardsverket.se

Yttrande över delgeneralplan för Reväsvaara vindkraftspark i Ylitornio kommun, Finland

Er beteckning: NV-08965-20

Länstyrelsens yttrande

Avsnitt 5.6.1

På sida 40 framgår: *Allmänt kan man konstatera att ju mindre miljön har bearbetats av mänsklig verksamhet och ju mer småskaligt landskapet är, desto känsligare än det i princip för påverkan av vindkraftsbyggande.* Följande slutsats är alltför generaliserande och verkar utgå från en bedömning av ett orört naturlandskap. Ur kulturlandskapets perspektiv är situationen snarare det omvända. En mänsklig påverkan i det småskaliga kan förgås av att moderna storskaliga, industriella inslag pressar bort proportionerna och det småskaliga kulturlandskapet inte längre går att läsa. Detta har även påpekats av Länstyrelsen inför domstolsprövningen av den överklagade delgeneralplanen 2016.

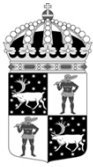
Avsnitt 5.6.1

Bara för att ett långt landskapsavsnitt, i sin helhet, inte påverkas av lokala visuella skador, innebär det inte automatiskt att det landskapet därför inte skulle vara känsligt.

Att ett landskap är tidsmässigt skiktat innebär inte heller per automatik att det inte skulle vara särskilt känsligt för förändringar.

Exempelvis är broar över Torne älv i sin gestaltning och utförande anpassade till den specifika plats och landskap de ska verka i. Detta kan därför inte jämföras med massproducerade industriprodukter såsom vindkraftverk som inte har fått sitt utseende och form anpassat till det aktuella landskapet.

Att den jämna bergsryggens terrängformer inte heller skulle framhäva kraftverkens position i landskapshelheten är inte relevant i sammanhanget då det är själva verkens placering på höjder och dess avvikande form och utseende som är den framhävande faktorn.

Såsom det även framgår från figur 5.6 så har eventuell skogsbeklädnad ingen mildrande effekt när det kommer till sådana bergshöjder (tangerar högsta kustlinjen) och verkshöjder som det i det här fallet är fråga om. Denna typ av resonemang bör därför utgå.

Avsnitt 5.6.6

Under Värdefulla landskapsområden av riksintresse och byggd kulturmiljö, andra stycket framgår att, då man beaktar avståndet, de öppna landskapsrummens orientering och kraftverkskonstruktionernas dominans, i utsiktssektorerna mot älvdalen, påverkan för värdekärnorna såsom Hedenäset och Bäckesta, som helhet inte blir påtagligt negativt. Länsstyrelsen önskar här ett förtydligande över vad påverkan i sådana fall istället bedöms bli. Delvis negativ? Det saknas även motivering kring hur påverkan på det lokala landskapet i värdekärnorna uppskattats med utgångspunkt från deras värdebeskrivningar. Att ta med hela sträckan där värdekärnorna är glest belägna i en helhetsbedömning och bedöma 100-kilometerszonen som en helhet är inte sakligt i sammanhanget. Knäckfrågan i den gränsöverskridande landskapspåverkan gäller det lokala landskapet i de utpekande ålderdomliga värdekärnorna då etableringen ligger mycket nära, ca 5 kilometer.

Det går inte generellt att ett storskaligt landskap har god tolerans för stora vindkraftskonstruktioner. Det kan lika gärna antas ha låg tålighet mot stora vindkraftskonstruktioner då dessa får mer omfattande visuell påverkan än i exempelvis mer småskaliga mosaiklandskap, småkuperade landskap eller skogslandskap där siktlinjer och utblickar kan vara mycket mer begränsade än i älvdalens landskap.

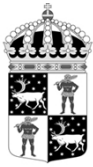
Världsarvet Struves kedja

Perra-Vaara/Alanen Perävaara är i planbeskrivningen felaktigt angiven att inte utgöra en av världsarvspunkterna. Perra-Vaara/Alanen Perävaara utgör en av de sju världsarvspunkter som är belägna i norra delen av Finland och Sverige, se UNESCOs webbplats <http://whc.unesco.org/en/list/1187>

Den planerade vindkraftsetableringen är lokaliserad så att den direkt berör siktlinjen mellan i världsarvet Struves meridianbåge. Etableringen bedömer Länsstyrelsen innebära visuell negativ påverkan på de obrutna siktlinjerna mellan trianguleringspunkterna i Struves meridianbåge vilket kan strida mot de kriterier som utpekandet av världsarvet grundar sig på, se figur 5.2 i planbeskrivningen. Även siktlinjerna för de mellanliggande trianguleringspunkterna ingår också i meridianbågen, även om de inte är utpekade som särskilda världsarvspunkter.

Det vore en fördel om det förtydligas att även de punkter i Struves mätkedja som inte ingår i världsarvsobjektet, ändå har lika stort värde i mätkedjan. Något som även har bekräftats senare i samrådshandlingen då hela mätkedjan är konsekvensbedömd.

Motiven att enskilda verk kan flyttas något inom de begränsade byggområdena innebär visserligen att en exakt teoretiskt siktlinje skulle kunna bibehållas. Dock förtar det

uppfattningen av hur siktlinjen fungerade i landskapet om trianguleringslinjen helt plötsligt går mellan två av verken i ett vindkraftsområde, då dessa på håll uppfattas som en "vägg" av vindkraftverk. Världsarvets värden utgörs således främst av samspelet mellan mätpunkterna på bergstoppar, mellanliggande siktlinjer och det omgivande landskapet.

Luppioberget

Länsstyrelsen delar inte uppfattningen utifrån fotomontaget (figur 5.6) att älvdalens kulturmiljöhelhet kan urskiljas som en egen zon. I älvdalen ingår oundvikligen de bergstoppar, såsom Reväsvaara, som ramar in älvdalens landskapsrum. I kulturmiljöhelheten ingår även det naturgeografiska sammanhanget som är en förutsättning för det aktuella för kulturlandskapet.

5.6.7 Jämförelse av de alternativa vindkraftsområdena

Planeskrivningens alternativredovisning innehåller ingen jämförelse med alternativa lokaliseringar, vilket enligt länsstyrelsens mening, inte är acceptabelt. Länsstyrelsen anser att vindkraftsetablering på Reväsvaara även behöver miljöprövas med hänsyn till de effekter som kan uppkomma för svenskt vidkommande samt för världsarvet. Utifrån vad som beskrivits ovan, tillsammans med påverkan från vindkraftsparkens flyghinderljus, behöver alternativa lokaliseringar utanför älvens landskapsrum redovisas. Detta är nödvändigt för att kunna värdera den föreslagna vindkraftsetableringens miljökonsekvenser objektivt och kommunicera dessa i relation till den påverkan på Tornedalens kulturlandskap som kan uppkomma.

Kumulativ påverkan

Samrådsunderlaget innehåller en bra sammanställning av de övriga vindkraftsetableringar i älvdalen på finsk sida. Dock är det svårt att bilda sig en objektiv uppfattning utifrån de beskrivningar som ges. Texten behöver därför kompletteras och kombineras med illustrationer och andra figurer samt kartbilder.

Övrigt

Det saknas en motivering till planområdets avgränsning. Exempelvis är det svårt att förstå varför planområdets sydvästra del finns med.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Willy Sundling med Jens Haapalahti som föredragande. I den slutliga handläggningen har också antikvarie Åsa Algotsson medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.